

Oláh Zoltán⁸ - Bodnár Gábor⁹

Az endogén fejlődést meghatározó tényezők vizsgálata a magyar járások körében

Az utóbbi évtizedekben, a tudományos szakirodalomban egyre népszerűbbé vált az endogén fejlődés teóriája. Az endogén megközelítés felértékelődése kiváltképp tapasztalható a gazdasági fejlődés vizsgálata kapcsán. Egyre inkább, nem csak a vidéki terek vonatkozásában, előtérbe kerül a helyi erőforrások hasznosítása, kiaknázása. Erre a megközelítésre számos modell épül, ilyen például a területi tőke modellje.

Munkánk tudományos kérdéseként azt vizsgáltuk, hogy az egyes tőketényezők esetében megfigyelhetők-e „szokásos” hazai területi mintázatok. Eredményeink alapján a gazdasági és a humán tőke esetében egyértelműen kirajzolódik egy általánosnak tekinthető térbeli koncentráció és sűrűsödés. A társadalmi tőkét két dimenzió mentén elemeztük: „humán aktivitás” és „közösségi aktivitás”. A „humán aktivitás” térszerkezete a gazdasági és humán tőkéhez hasonló, előzetesen feltételezett mintázatot mutat. Ezzel szemben a „közösségi aktivitás” térszerkezete ettől eltérő képet rajzol ki, ami a társadalmi tőke belső dimenzióinak eltérő területi működésére utal.

Kulcsszavak: endogén fejlődés, területi tőke, területi mintázat, régió

JEL: O18; P25; R11

Examination of the Factors Determining Endogenous Development in Hungarian Districts

In recent decades, the theory of endogenous development has gained increasing prominence in the scientific literature. The growing importance of the endogenous approach is particularly evident in studies of economic development. The utilization and mobilization of local resources have come to the forefront – not only in relation to rural areas, but more generally as well. Several models are based on this approach, including the model of territorial capital.

In this study, we examine whether “typical” spatial patterns can be identified in the case of different forms of capital. Our results show that in the case of economic and human capital a general spatial concentration and clustering can be clearly observed. Social capital was analysed along two dimensions: „human activity” and „community activity”. The spatial structure of „human activity” shows a pattern similar to that observed for economic and human capital. In contrast, the spatial structure of „community activity” reveals a different pattern, suggesting that the internal dimensions of social capital operate differently across space.

Keywords: endogenous development, territorial capital, territorial pattern, region

JEL: O18; P25; R11

<https://doi.org/10.32976/stratfuz.2026.6>

Bevezetés

A regionális különbségek vizsgálata évtizedek óta megannyi elemzés tárgyát képezi, ugyanakkor a területi differenciák csökkentése, illetve annak módozata európai uniós szinten is komoly viták kiváltója (pl. Iammarino et al., 2019; Kovács et al., 2024; Petrakos et al., 2005; Szilágyi et al., 2025; Villuendas & Campo, 2022; Vida, 2022).

⁸ PhD Hallgató/PhD Student, tudományos segédmunkatárs/assistant research fellow, Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar, Közgazdaságtani és Gazdaságfejlesztési Intézet, Közgazdaságtani Doktori Iskola, e-mail: olah.zoltan@szte.hu

⁹ egyetemi docens/associate professor, Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar, Közgazdaságtani és Gazdaságfejlesztési Intézet, e-mail: bodnar.gabor@szte.hu

Tanulmányunk tárgyát a magyarországi járások körében fennálló területi különbségek vizsgálata képezi. A téma hazai aktualitását jól mutatja, hogy nap, mint nap szembesülhetünk a problémával. Közismert, hogy Magyarországon komoly területi különbségek fedezhetők fel az ország keleti és nyugati „végei” között, vagy éppen a főváros és az attól távolabb eső részek viszonylatában.

Hazánk méretéből adódóan a járásokat kézenfekvő választásnak ítéltük, hogy kellő mélységű elemzés keretében tárjuk fel a választott témát, hiszen a komolyabb területi különbségek a kisebb régiók vizsgálatakor kerülnek felszínre (Egri & Lengyel, 2024; Fratesi & Perucca 2019; Szakálné Kanó et al., 2025; Villuendas & Campo, 2022). Márpedig ezek a területi különbségek „...az egész közösség gazdasági teljesítményét áthatják alá” (Lukovics, 2017, p. 295.). Tehát, az egyenlőtlenségeket, illetve a gazdasági divergenciát (szétfejlődés) a jelenlegi keretek meghaladó új szakpolitikával kell ellensúlyozni (Szakálné Kanó et al., 2025).

A szakirodalmi háttér megválasztását alátámasztja, hogy az utóbbi időben a fejlődés témakörén belül egyre nagyobb teret kap annak endogén irányvonala (Bodnár, 2020; Káposzta 2014; Lengyel, 2012; Vázquez-Barquero & Rodríguez-Cohard, 2016). Továbbá, az egyenlőtlenségek kezelésében is fontos szerepet játszanak az endogén tényezők (Sávai & Bodnár, 2024). Ráadásul az FDI befektetések esetében nem bizonyított a kapcsolat a gazdasági növekedéssel (Gál, 2019). Kutatási kérdésként azt vizsgáljuk, hogy megfigyelhető-e egy „szokásos” területi mintázat az endogén tőketényezőknél, vagy egyedi sajátosságok figyelhetők meg ezek vonatkozásában.

Irodalmi áttekintés

Endogén fejlődés elméleti keretei, területi tőke

A regionális fejlődés tényezőinek vizsgálata kulcsszerepet tölt be a területi kutatásokban (Stimsons et al., 2011). A regionális gazdasági fejlődést számos keretrendszerben vizsgálják. Az egyik ilyen a mainstream családba tartozik (exogén fejlődés), viszont az exogén tényezők csak rövid, és nem hosszútávú eredményeket hoznak (Liu et al., 2025; Smetkowski, 2018).

Ezzel szemben, az endogén fejlődés teóriája egyre nagyobb előteret kap a hagyományos irányzatokkal szemben (Bodnár 2020, Garibaldi et al., 2021, Káposzta, 2013, Lengyel, 2012a, Liu et al., 2025; Tödtling, 2010), s az endogén tényezők képesek hosszú távú eredményt hozni. Ezek fontosságára Stimons et al. (2011) is rávilágít. Ezt az is alátámasztja, hogy a Közép-Kelet-Európai országokban ugyan a pénzügyi válság miatt az exogén tényezők felértékelődtek a gazdasági fejlődésben, hosszú távon az endogén tényezők töltenek be meghatározó szerepet. (Smetkowski, 2018).

A térségek a fejlődés motorjaként működnek a helyi szereplők együttműködésének köszönhetően (Vázquez-Barquero & Rodríguez-Cohard, 2016). A térségben élők, továbbá a helyi intézmények jobban tisztában vannak a helyi igényekkel (Liu et al., 2025), s a lokális kezdeményezések azok, melyek képesek lehetnek a leszakadó térségek felzárkóztatására. (Veresné et al., 2023).

Számos, területi fejlettséggel kapcsolatos modell épít az endogén fejlődés tényezőire (pl. Camagni 2009; Dinya 2013; Stimsons et al., 2011), melyek között a legfontosabbak ismertetésre kerülnek. Erre az egyik példa a megújult piramismodell (Bodnár 2020). Itt a mozdítóerők az endogén fejlődést jellemző tényezők (pl. humán tőke), mindemellett ugyanúgy megtalálhatóak benne a régebbi elemek (Lengyel & Szakálné-Kanó 2012; Lengyel, 2016). Stimsons et al. (2011) egy öt tényezős modellt állítottak fel, mely segítségével jól meghatározható a fenntartható innovatív fejlődés (Lengyel 2021, p. 321.):

„Termelő tőke: ez összhangban áll a neoklasszikus felfogással, ahol a hagyományos termelési függvény a munkától és tőkétől függ;

Humán tőke: a munkaerő minőségét jelenti, amely az oktatásból, szakképzésből vagy az új képességek gyors elsajátításából ered, amint az endogén növekedési elméleteknél bemutattuk, lényeges, hogy ez a humán tőke minél egyenletesebben terüljön szét a népességben belül;

Társadalmi tőke: az emberek közötti interakció és kommunikáció milyensége, amely a társadalmi-gazdasági kapcsolatok, az üzleti hálózatok (formális és informális), bizalmon alapuló együttműködések stb. feltétele;

Kreatív tőke: az új kihívásokra és új lehetőségekre való hatékony választ, a vállalkozókészséget, az újszerű gondolatokat, az innovatív előrelátást stb. teszi lehetővé;

Ökológiai tőke: az élhető környezet, a tiszta levegő és víz, a rekreációs lehetőségek, a városi zöld terek stb. mind szükségesek egy térség tartós és kiegyensúlyozott fejlődéséhez.”

A területi tőke (Camagni, 2009) jól meg tudja ragadni az endogén fejlődés tényezőit (Bodnár, 2013; Bodnár 2020; Lengyel, 2021; Orsi et al., 2022), melynek segítségével mélyebben megérthető válik a régiók teljesítőképessége (Fratesi & Perucca, 2019). A területi tőkének meghatározó szerepe van a szakpolitikai döntésekben és a kohéziós politikában (Fratesi & Perucca, 2019, Tóth B., 2023), illetve soft elemei meghatározóak a fejlődési folyamat beindításában (Moretta, 2021).

A területi tőkét megfelelő adatelérhetőség esetén lehet a legjobban vizsgálni. Már a bevezetésben említésre került, hogy a területi különbségek kisebb területi léptéken mutatkoznak meg (Egri & Lengyel, 2024), de kisebb területi szinteken korlátozottabb az adatelérhetőség (Fratesi & Perucca, 2019).

Ismertetett tényezők

Az általunk áttekintett szakirodalom alapján 3 tőketényezőt tartottunk kiemelten fontosnak, a gazdasági, a humán és a társadalmi tőkét.

A gazdasági tőke Bourdieu (1999) szerint minden tőke alapja. *„Abból a kettős feltevésből kell kiindulni, hogy a gazdasági tőke egyrészt az összes többi tőkefajta alapja, másrészt azonban a gazdasági tőke transzformált és travesztált megjelenési formái sohasem vezethetők vissza teljesen erre a tőkére, mivel sajátos hatásait csak annak arányában tudják kifejteni, amennyire elrejtik (még-hozzá először is saját tulajdonosuk elől), hogy alapjuk a gazdasági tőke, és ily módon, még ha csak végső fokon is, de meghatározza hatásait”* (Bourdieu 1999, 163.o).

Számos térségnek alacsony a jövedelemtermelő képessége a kevés vállalkozás miatt. Ha egy térség nem tud elég jövedelmet termelni, akkor ez kihat a fejlődést segítő tényezőkre, például elmaradnak a beruházások, továbbá a jövedelemhiány miatt akár belekerülhetnek a térségek egy rossz körforgásba (G. Fekete, 2005).

A humán tőkét számos módon definiálták. Az OECD definíciójában az egyéni tudás jelenik meg, melyet nehezebb mérhetővé tenni (Tóth B., 2010). Nagyban függ a tudás, innováció terjedésétől, mely komoly hatással lehet más térségekre is (Coradini et. al., 2025). Ebből következőleg, a szakpolitikai döntéseknél előtérbe kell helyezni a helyi humán tőke fejlesztését. Ennek köszönhetően megjelenhetnek magasabb hozzáadott értékű iparágak a kevésbé fejlett térségekben is (Sávai & Bodnár, 2024).

A humán tőkének komoly szerepe van a gazdasági fejlődésben (Bonaccorsi 2017; Capello & Caragliu & Nijkamp, 2011; Benedek, 2019). A munkaerő minősége meghatározó szereppel bír a régiók gazdasági előrehaladásában (Benedek & Kurkó, 2011). Továbbá a humán tőke minőségében az egészségnek is meghatározó szerepe van (Szakálné-Kanó, 2018; T. Kiss, 2012; Todaro & Smith, 2009).

A társadalmi tőkét a megnyilvánulás alapján számos módon definiálják (pl. Fukuyama, 2000; OECD, 2001; Putnam, 2000). A fizikai tőkével ellentétben a társadalmi tőke az egyéni kapcsolatokkal, társadalmi hálózatokkal, illetve az ebből fakadó megbízhatósággal van összefüggésben, melynek 2 típusát, az összekötő (bonding) és áthidaló (bridging) társadalmi tőkét különböztetjük meg. (Putnam, 2000). társadalmi tőke megtestesülhet a különböző közösségi rendezvényekben is, illetve a civil, politikai aktivitásban (Putnam, 2000).

Kutatás módszertana, eredmények ismertetése

Az irodalmi áttekintésben érintett indikátorokat az 1. táblázatban foglaltuk össze.

1. táblázat: Tőketényezők mérhetősége

Table 1. Measurement of capitals

Változó	Dimenziók, mérhetőség	Szakirodalom
Gazdasági tőke	anyagi jólét, infrastruktúra, vállalalkozási környezet	Affuso & Camagni (2010); Bodnár, (2020); Castelnovo et al., (2020); Kovács & Bodnár (2016); Tésits et al. (2021); Tóth (2013); Tóth (2014); Tóth (2023)
Humán tőke	magasan képzett munkaerő, diplomázottak aránya, egyetemre felvett hallgatók, magas hozzáadott értéket teremtő vállalkozások, felsőoktatási intézmények	Bodnár (2020); Fratesi & Perucca (2018); Kovács & Bodnár (2016); Smetkowski (2018); Orsi et al (2022); Perucca (2014); Tóth B. (2013); Tóth B. (2014) Tóth B. (2023)
Társadalmi tőke	gazdasági aktivitás, munkanélküliség, politikai választásokon való részvétel, intézményi bizalom, közösségi részvétel, civil aktivitás, vallásosság, bűnözés	Affuso & Camagni (2010); Bodnár (2020); Healy (2002); Iyer et al., (2005); Kovács & Bodnár (2016); Tésits et al, (2021); Perucca (2014); Tóth B. (2014); Scrivens & Smith (2013)

Forrás: saját szerkesztés

Az endogén fejlődést, illetve az endogén fejlődés tényezőit tartalmazó területi tőkét számos többváltozós statisztikai módszer (pl. faktorelemzés, klaszterelemzés) segítségével elemezték (pl. Bodnár, 2020; Camagni & Capello, 2012; Fratesi & Perucca, 2018; Kovács & Bodnár, 2016; Perucca, 2014; Tésits et al., 2021; Tóth B., 2023).

Vizsgálatunkhoz az SPSS statisztikai szoftverét használtuk. Faktorelemzést alkalmaztunk, mely országunkban az 1970-es évektől lett népszerű (Bodnár, 2020; Nemes-Nagy, 2005). Ez egy népszerű, többváltozós statisztikai módszer, mely sok információ tömörítése esetén nagyon hasznos (Molnár 2015). Ez a módszer a sok változóból részhalmazokat (faktorokat) hoz létre a változók közötti mögöttes összefüggések szerint (Shrestha, 2021).

Tanulmányunkban Magyarország 174 kistérségét (járását) elemeztük. Budapestet nem vettük figyelembe az elemzés során, mert Budapest minden mutatóban nagyon az élen jár. Ez torzítaná az eredményeinket. Az adatokat a TeiR különböző adatbázisaiból, illetve a területi statisztikai évkönyvből töltöttük le 2023-ra vonatkozóan, továbbá a társadalmi tőke esetében 2022-es népszámlálási adatokat, illetve választási adatokat használtunk fel a társadalmi tőke méréséhez.

Összesen 110 indikátorból indultunk ki, s 17 indikátor alkotja a vizsgált tőketényezőket. A végső modellbe használt változóink voltak azok, melyek megfeleltek a mintaalkalmassági vizsgálatoknak. Fontos gyakorlati követelmény, hogy legalább 50–100 vizsgálati alany legyen (Sajtos & Mitev, 2007). A végső modellünkben, a könnyebb értelmezhetőség érdekében külön-külön hoztuk létre tőkeinket. A társadalmi tőke esetében 2 komponenst alakítottunk ki Varimax rotációval használatával. Ezzel arra reflektáltunk, hogy a társadalmi tőkét lehet vizsgálni a közösségi aktivitás, illetve a társadalmi és humán aktivitás oldaláról is.

A faktorelemzés elvégzése előtt szükséges számos mintaalkalmassági eljárást elvégezni (Bodnár, 2012). Legelőször a KMO értéket vizsgáltuk meg. Ennek alapján tudjuk eldönteni, hogy elvégezhető-e a faktorelemzés. Az eljárás 0,5 alatti értéknél az eljárás nem végezhető el (Sajtos & Mitev, 2007). A KMO-érték az MSA-értékek átlaga. Az MSA-érték azt adja meg, hogy az adott változó milyen kapcsolatban áll a többivel. Amennyiben ez 0,5-nél alacsonyabb, az nem használható a faktorelemzés során. (Sajtos & Mitev 2007; Ketskemény & Izsó 2005). Továbbá szükséges, hogy a változók kolleráltak legyenek. Ezt a Bartlett-teszt segítségével vizsgáltuk meg (Bodnár 2012; Sajtos & Mitev, 2007).

Végezetül, meg kell vizsgálni az adatok kommunalitását. Megmutatja, hogy az adott változónak mennyi információtartalma maradt meg, tehát az új változók mennyire tudják a régi változókat helyettesíteni. Ötven százalék feletti értéknél mondhatjuk azt, hogy a változók érdemi információt őriztek meg (Bodnár, 2012). Ezen értékeket ugyan változónként nincsenek bemutatva, de a magyarázott variancia minden faktorunk esetén megadja, hogy az adott komponens mennyi információt őrzött meg. A mintaalkalmassági vizsgálat eredményei a 2. táblázatban találhatóak. A faktorok kategorizálása során 5 egyenlő részre osztottuk a faktorok terjedelmét. A kiugró értékek úgy kerültek kezelésre, hogy a nagyon magas faktorértékkel rendelkező járásokat külön kategóriába soroltuk. Az adatokat a GeoDa szoftver segítségével térképen szemléltettük, hogy lássuk az általunk vizsgált tőketényezők térbeli eloszlását. A legmagasabb és a legalacsonyabb faktorértékkel rendelkező járasok mellékletben találhatóak.

2. táblázat: Az egyes tőketípusokat meghatározó indikátorok listája, 2023
Table 2.: List of indicators that characterize different types of capital, 2023

Tényező	Felhasznált változók
Gazdasági tőke	1000 főre jutó Épített lakóépület (db) (2019-2023 átlagában)
	1000 főre jutó Regisztrált korlátolt felelősségű társaságok (dec. 31.) (db)
	1000 főre jutó részvénytársaságok száma
	Egy adózóra jutó személyi jövedelemadó-alapot képező jövedelem 1000 forintban
	Személygépkocsik összesen ezer lakosra
<i>KMO: 0,809; Bartlett's Test: Approx Chi Square: 511,483; df=10; p=0; MSA értékek 0,743 és 0,905 között; Magyarázott variancia: 68,562%</i>	
Humán tőke	25 év feletti felsőfokú végzettség aránya a 25 éves felüliek körében
	1000 főre jutó felsőoktatásba felvett hallgatók száma
	Regisztrált társas vállalkozás; Oktatás (TEÁOR08: P) (dec. 31.) (db) 1000 lakosra
	Regisztrált társas vállalkozás; Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (TEÁOR08: M) (dec. 31.) (db) 1000 lakosra
<i>KMO: 0,805; Bartlett's Test: Approx Chi Square: 810,365; df=21; p=0; MSA értékek 0,787 és 0,913 között; Magyarázott variancia: 86,727%</i>	
Társadalmi tőke I: Humán aktivitás	Gazdasági aktivitás 1000 főre (2022-es népszámlálás alapján)
	Egyéni választókerületi szavazás résztvevő állampolgár 1000 választópolgárra vetítve (2022-es választási adatok alapján)
	Munkanélküliek aránya a 15-64 évesek körében
	Középszintű digitális tevékenységet végzők aránya(%) (2022-es népszámlálás alapján)
Társadalmi tőke II: Közösségi aktivitás	1000 főre jutó civil szervezetek száma
	1000 főre jutó alkotó művelődési közösségekben résztvevők száma
	1000 főre jutó rendszeres művelődési foglalkozásokon résztvevők száma
<i>KMO: 0,736; Bartlett's Test: Approx Chi Square: 726,253; df=21; p=0; MSA értékek 0,648 és 0,788 között; Magyarázott variancia: 74,52%.</i>	

Forrás: saját szerkesztés.

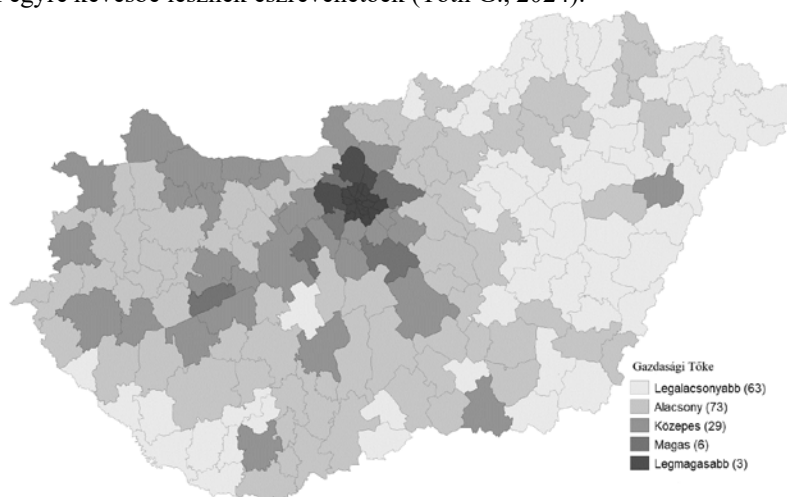
Gazdasági tőke

Magyarország eléggé Közép-Magyarország, illetve Budapest-Központú (1. ábra), illetve látható Kelet-Magyarország alacsony tőkefelhalmozása. A Budakeszi járás az 5 mutatóból 3 esetben kiemelkedően első (például kiemelkedik az egy főre jutó személyi adóalapot képező jövedelem vonatkozásában), viszont például az épített lakásokat tekintve elmarad, ennél a mutatónál a Tokaji járás jár nagyon az élen.

A korlátolt felelősségű társaságok vonatkozásában a Dabasi járás a legkiemelkedőbb, de a vállalkozásokat érintő mutatóknál főleg a Budapest körül járasok álltak az élen. Összességében,

az adatok is alátámasztják azt, milyen területi differenciák fedezhetőek el Budapest, az attól távolabb eső térségek viszonylatában.

Ennyiből is látható, hogy a gazdasági tőke egy komplexebb mutató, nem egyértelmű az, hogy a járások minden mutatót tekintve élen járnak-e, hiszen itt 2 dolog van érintve. Az anyagi jólét (pl. a jövedelem, lakás), illetve a vállalkozási környezet. Ezek ugyan kapcsolatban állnak egymással, de nem teljesen. Egy térségben attól is lehet az ott élők jövedelme magas, ha nem ott, hanem pl. a szomszédos járásokban helyezkednek el. Ez is azt tükrözi, hogy az agglomerációs hatások meghatározó szereppel bírnak a térszerkezet vonatkozásában (Vida, 2016), illetve, a távolságok egyre kevésbé lesznek észrevehetőek (Tóth G., 2024).



1. ábra: A gazdasági tőke térszerkezete, 2023

Figure 1. Spatial structure of economic capital, 2023

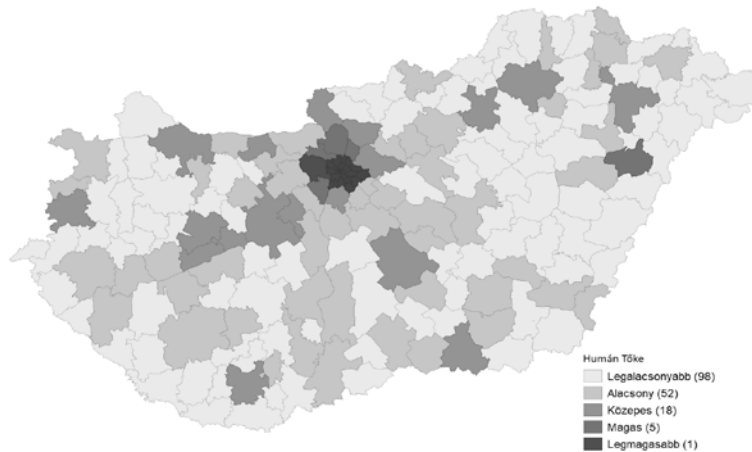
Forrás: TeiR, illetve Területi statisztikai évkönyv alapján saját szerkesztés.,

A Nyugat-Dunántúli régió kapcsán kiemelendő Győr-Moson-Sopron vármegye fejlett gyáripára, előnyös elhelyezkedése miatt. Számos nemzetközi kereskedelmi, illetve közlekedési útvonal keresztezi (Gyurasincsné, 2024). Borsod-Abaúj Zemplén vármegye a piaczgazdasági átmenet nagy vesztese lett, s a mai napig nem tudott felzárkózni (Varga, 2023), továbbá a lakosságnak igen alacsony a jövedelme (Sikos T. & Szendi, 2021). Heves megye eleve inkább mezőgazdasági jellegű termelést folytatott a múltban is, Nógrád megye esetében pedig az érhető tetten, hogy eléggé lecsökkent az ipari kapacitása, így kevesebb munkaerőt tudnak foglalkoztatni (Kocziszky & Szendi, 2021).

Humán tőke

Mint fentebb említésre került a módszertani fejezetben, a felsőoktatási intézményeket a humán tőke elemzéséből most kihagytuk, ugyanis ez nagyban torzítaná a valós humán tőkének a térszerkezetét az egyetemvárosok komoly jelenléte miatt. Olyan adatokat használtunk, melyek minden járásra értelmezhetőek (pl. felsőfokú végzettség aránya). Ennek ellenére, sötétebb színnel megjelennek a komolyabb egyetemvárosok járásai (2. ábra), hiszen implicit módon valamennyire még is van szerepük a térszerkezet kialakulásában.

A humán tőke kapcsán Budakeszi az, mely igen kiemelkedik minden mutatót tekintve, minden mutatóban első helyet foglal el. Érdemes megemlíteni például még a Dabasi járást. A Dabasi járás ugyan nem található az első 10 járás között (a képzett munkaerőt megközelítő mutatókban kicsit el van maradva), de a kettő, képzettebb munkaerőt foglalkoztató vállalkozással foglalkozó mutató kapcsán az élen jár. Ennek megfelelően, tudja foglalkoztatni a magasabb képzettségű lakosságot.



2. ábra: A humán tőke térszerkezete, 2023

Figure 2. Spatial structure of human capital, 2023

Forrás: TeiR, Területi statisztikai évkönyv és népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés.

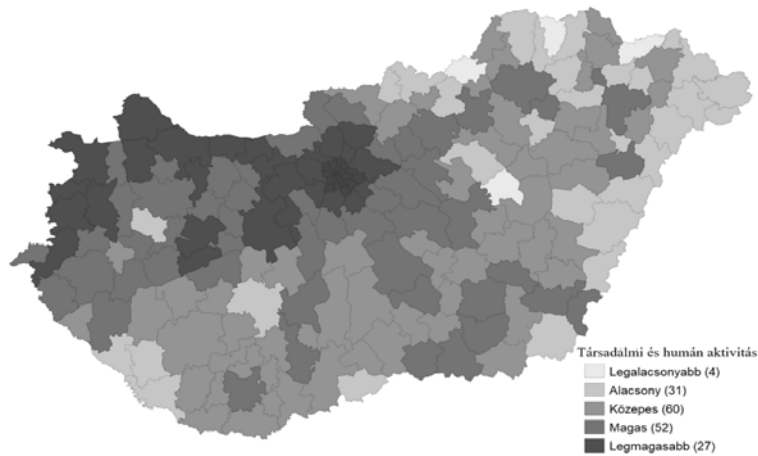
Összességében látható az ábrán (2. ábra), hogy mintázata hasonlít a gazdasági tőkéhez, de ezt bizonyítják a járásokhoz kapcsolódó adatok is.

Társadalmi tőke

Ahogy már a módszertani fejezetben említésre került, a társadalmi tőkét számos dimenzió mentén lehet elemezni. Ennek tükrében, úgy döntöttünk, hogy a társadalmi tőkének a tényezőit kettő ismérv mentén ragadjuk meg. A társadalmi tőke első komponense inkább a társadalmi, gazdasági aktivitást testesíti meg, illetve az intézményi bizalmat. A második komponense a közösségi részvételt, a kapcsolatokat kívánja megragadni.

A társadalmi tőke „Humán aktivitás” összetevőit egyenként megvizsgálva láthatjuk, hogy a vizsgált térségek Humán aktivitását meghatározza a közügyekben való részvétel. Továbbá a digitalizációnak is fontos szerepe van, hiszen a közügyekben egyre jobban előtérbe kerülnek a digitális megoldások, mint például az Ügyfélkapu. Ezek kellően mutatják azt, hogy mennyire fontos a civil, politikai részvétel. Továbbá a társadalmi, gazdasági aktivitás is jelentősen hozzájárul a magas társadalmi tőkeellátottsághoz.

A térképen (3. ábra) is látható, hogy az Észak-magyarországi régió nincs jó helyzetben a társadalmi tőkefelhalmozásban sem. Többek között itt található az az Encsi járás, mely országos szinten is a legfejletlenebbek közé sorolható (adataink is alátámasztják). Ez köszönhető a központtól való távolságnak, illetve a gyenge humán erőforrás ellátottságnak is (Lipták et al., 2019).



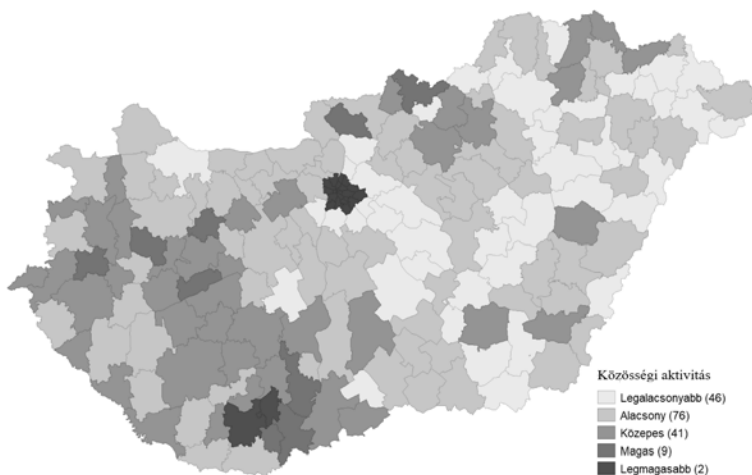
3. ábra: A Társadalmi tőke I: „Humán aktivitás” térszerkezete, 2023.

Figure 3. Spatial structure of social capital I: „Human activity”, 2023

Forrás: TeiR, népszámlálási adatok, választási adatok alapján saját szerkesztés

A második komponens a közösséget, illetve az egyéni kapcsolatokat, közösségi szerveződést kívánja reprezentálni. A térképen (4. ábra) látható, hogy másabb a térszerkezet, mint az előbb vizsgált 3 indikátor esetében. Ennél a tényezőnél azt vehetjük észre, hogy a másik három tényezőtől jelentősen eltér a térszerkezetben. Látható egy délnyugati sűrűsödés Pécs környékén. Illetve néhány magas tőkefelhalmozású járás található Kelet-Magyarországon is, például Salgótarján.

A Pécsi, illetve a Pécsi járás körüli járásokra jellemző a magas kulturális tőkeellátottság, illetve meghatározó a közösségi részvétel. Kiváltképp Pécsen nagyon magas a rendszeres művelődési foglalkozásokon résztvevők száma. Pécsváradon, ami a második helyet foglalja el, a legmagasabb az 1000 főre jutó alkotó művelődési közösségben résztvevők száma. A Budapest körüli járások esetén az vehető észre, hogy a társadalmi tőke „Közösségi aktivitás” komponensét illetően alacsony tőkefelhalmozással bírnak. Ez valószínű annak köszönhető, hogy az emberek a civil életüket (pl. közösségi, kulturális rendezvények) inkább Budapesten élik meg.



4.ábra: A Társadalmi tőke II: „Közösségi aktivitás” térszerkezete, 2023.
Appendix 4: Spatial structure of social capital II: „community activity”
Forrás: TeiR, KSH alapján saját szerkesztés

Általánosságban elmondható, hogy a társadalmi tőke „Közösségi aktivitás” dimenzióját nagyban meghatározza a különböző közösségi rendezvényeken, szervezett programokon való részvétel. Az 1000 főre jutó civil szervezetek száma ugyan hozzájárulhat a közösségi aktivitáshoz, több olyan járás is azonosítható, ahol a magas érték ellenére a közösségi részvétel nem annyira meghatározó (pl. Tokaji járás). Tehát, a „Közösségi aktivitás” komponens vonatkozásában ugyan számít az önkéntes munka a civil szervezetek keretében, de sokkal meghatározóbb az, hogy a különböző kulturális foglalkozásokba, rendezvényekbe milyen mértékben kapcsolódik be a helyi lakosság.

Összefoglalás

Munkánkban Magyarország területi különbségeit tekintettük át az endogén fejlődés tényezőinek szemszögéből. Fontosnak tartjuk hangsúlyozni, tisztában vagyunk vele, hogy mint minden kvantitatív elemzés esetében, az eredményeket meghatározza az analízisbe bevont indikátorok köre. Ezért is tartottuk kiváltképpen fontosnak munkánk első részében elvégezni egy széleskörű szakirodalmi áttekintést, amelyre ezt követően támaszkodni tudtunk. Ennek részeként ismertettük az endogén fejlődéssel kapcsolatos, leggyakrabban feldolgozott tőketényezőket, valamint bemutatunk több, az endogén fejlődés tényezőire épülő modellt.

A szakirodalmi áttekintés után ismertettük a munkánkban alkalmazott módszertant, illetve annak elméleti hátterét. A faktorelemzés módszertanát alkalmaztuk, amely segítségünkre volt, hogy a rendelkezésre álló változók alapján meg tudjuk ragadni az endogén tőketényezőket. Az elemzés végrehajtásához az SPSS statisztikai szoftverét használtuk.

Munkánk utolsó szakaszában ismertettük a faktorelemzés eredményeit. A gazdasági tőke kapcsán az volt megfigyelhető, hogy van egy Közép-Magyarországi, illetve Budapest-központúság. Különösen Budapest, illetve annak térsége komoly elszívó hatással bír, illetve a kelet-nyugat megosztottság is kirajzolódik. A humán tőke vonatkozásában láthattuk, hogy minden nagyobb térségben van magas tőkefelhalmozású járás, de egyúttal azt is láthatjuk, hogy területi mintázata hasonlít a gazdasági tőkéhez.

A társadalmi tőkét 2 részre osztottuk, „Humán aktivitás” és „Közösségi aktivitás” komponensekre. A „Humán aktivitás” vonatkozásában azt figyelhettük meg, hogy a Budapest központúság mellett a kelet-nyugat megosztottság is eléggé kidomborodik. Különösen látható Északkelet- és Északnyugat-Magyarország vonatkozásában.

A „Közösségi aktivitás” komponens esetében azt láthattuk, hogy nagyon eltér a térszerkezet az előző három tényezőtől. Itt egy nyugati, kiváltképp délnyugati koncentrációt tapasztaltunk, de számos más egyedi sajátosság is megfigyelhető.

Összességében látható, hogy a gazdasági és humán tőke vonatkozásában „várt” mintázatot kaptunk. A gazdasági tőkénél kidomborodott Magyarország Budapest központúsága, továbbá a humán tőke térszerkezetében hasonló képet kaptunk a gazdasági tőkéhez. A társadalmi tőkét kettő dimenzió mentén vizsgáltuk, létrehoztunk egy „Humán aktivitás” és egy „Közösségi aktivitás” komponenset. A „Humán aktivitás” komponens esetében hasonló mintázatot kaptunk, mint a gazdasági és társadalmi tőke. A „Közösségi aktivitás” esetében az előző három tényezőtől nagyon eltérő képet kaptunk.

Irodalomjegyzék

- Affuso, A. & Camagni, R. (2010). *Territorial capital and province performance in the Latin Arch: an econometric approach*. Politecnico di Milano, <https://www.grupposervizioambiente.it/aisre/pendrive2010/pendrive/paper/affuso1.pdf> (Letöltve: 2026.03.10.)
- Benedek, J. (2019). Földrajzi tényezők szerepe a gazdasági teljesítmény alakulásában. *Észak-Magyarországi Stratégiai Füzetek*, 16(1), 14-19.
- Benedek, J., & Kurkó, I. (2011). A területi egyenlőtlenségek alakulása és jellemzői Romániában. *Észak-Magyarországi Stratégiai Füzetek*, 8(2), 104–119.
- Bodnár, G. (2012). Versenyképesség az Európai Unióban: Egy lehetséges megközelítés a NUTS 2-es régiók versenyképességének meghatározására. *Területi Statisztika* 52(2), 146-159.
- Bodnár, G. (2013). A területi tőke, mint a rurális térségek innovációs rendszerének lehetséges elméleti háttere. In Bajmócy Z. & Elekes Z. (szerk.): *Innováció: a vállalati stratégiától a társadalmi stratégiáig* (pp. 124-139). Szeged: JATEPress,
- Bodnár, G. (2020). *Az endogén fejlődés tényezőinek vizsgálata rurális térségekben*. Szeged: JATEPress.
- Bonaccorsi, A. (2017). Addressing the disenchantment: universities and regional development in peripheral regions. *Journal of Economic Policy Reform*, 20(4), 293-320. <https://doi.org/10.1080/17487870.2016.1212711>
- Bourdieu, P. (1999). Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke. In Angelusz R. (szerk.): *A társadalmi rétegződés komponensei* (pp. 156-177). Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó.
- Camagni, R. (2009). Territorial capital and regional development. In R. Capello, & P. Nijkamp (Eds), *Handbook of regional growth and development theories* (pp. 118-132). Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Camagni, R., & Capello, R. (2013). Regional Competitiveness and Territorial Capital: A Conceptual Approach and Empirical Evidence from the European Union. *Regional Studies*, 47(9), 1383–1402. <https://doi.org/10.1080/00343404.2012.681640>
- Coradini Nader Adam, B., Almeida Viana, J.G. & Dalla Valle, C. (2025). Institutional Change and Endogenous Development: Theoretical Contributions. *Economies*, 13(6), 165-178. <https://doi.org/10.3390/economies13060165>
- Dinya, L. (2013). „Zöld” prioritások érvényesítése a megyei szintű területfejlesztési stratégiákban. *Journal of Central European Green Innovation*, 1(1), 21–33.
- Egri, Z., & Lengyel, I. (2024). Convergence and Catch-Up of the Region Types in the Central and Eastern European Countries. *Applied Spatial Analysis and Policy*, 17(2), 393-415. <https://doi.org/10.1007/s12061-023-09551-w>
- Fratesi, U., & Perucca, G. (2018). Territorial capital and the resilience of European regions. *The Annals of Regional Science*. 60(2), 241–264. <https://doi.org/10.1007/s00168-017-0828-3>
- Fratesi, U., & Perucca, G. (2019). EU regional development policy and territorial capital: A systemic approach. *Papers in Regional Science*. 98(1), 265-281. <https://doi.org/10.1111/pirs.12360>

- Fukuyama, F. (2000). *Social capital and civil society* Washington, DC: International Monetary Fund.
- Gál, Z. (2019). Az FDI szerepe a gazdasági növekedés és a beruházások területi differenciálódásában Magyarországon. *Közgazdasági Szemle*, 66(6), 653-686. <https://doi.org/10.18414/ksz.2019.6.653>
- Healy, T. (2002). The measurement of social capital at international level. *Social Capital: The Challenge of International Measurement Series of the Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)*. Paris: OECD. <http://www.oecd.org/dataoecd/1/60/2380281.pdf> (Letöltve: 2026. 03.10.)
- Iammarino, S., Rodriguez-Pose, A., & Storper, M. (2019). Regional inequality in Europe: evidence, theory and policy implications. *Journal of economic geography*, 19(2), 273-298. <https://doi.org/10.1093/jeg/lby021>
- Iyer, S., Kitson, M., & Toh, B. (2005). Social capital, economic growth and regional development. *Regional Studies*, 39(8), 1015-1040. <https://doi.org/10.1080/00343400500327943>
- Káposzta, J., & Nagy, H. (2013). Vidékfejlesztés és a környezetipar kapcsolatrendszere az endogén fejlődésben. *Journal of Central European Green Innovation*, 1(1), 71-82.
- Káposzta, J. (2014). Területi különbségek kialakulásának főbb összefüggései. *Gazdálkodás*, 58(5), 399-412.
- Ketskemény, L., & Izsó, L. (2005). *Bevezetés az SPSS programrendszerbe*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó.
- Kocziszky, Gy., & Szendi, D. (2021). Quo vadis Észak-Magyarország? A régió lehetséges fejlődési pályáinak ex-ante vizsgálata. *Területi Statisztika*. 61(6), 679-711. <https://doi.org/10.15196/TS610601>
- Kovács, P., & Bodnár, G. (2016). Az endogén fejlődés értelmezése vidéki térségekben PLS-útelemzés segítségével. *Statisztikai Szemle*, 94(2), 143-161. <https://doi.org/10.20311/stat2016.02.hu0143>
- Lengyel, I. (2012). Regionális növekedés, fejlődés, területi tőke és versenyképesség. In Bajmócy Z., Lengyel I., & Málóvics Gy. (szerk.), *Regionális innovációs képesség, versenyképesség és fenntarthatóság*. (pp. 151-174). Szeged: JATEPress. <https://acta.bibl.u-szeged.hu/37417/>
- Lengyel, I. (2016). A megyék versenyképességének néhány összefüggése a megújult piramismodell alapján. In Lengyel, I. & Nagy, B. (szerk.), *Térségek versenyképessége, intelligens szakosodása és újraiparosodása*. (pp. 143-161). Szeged: JATEPress. <https://acta.bibl.u-szeged.hu/43800/>
- Lengyel, I. (2021). *Regionális és városgazdaságtan*. Szeged: JATEPress.
- Lengyel, I. & Szakálné Kanó, I. (2012). Competitiveness of Hungarian urban micro-regions: localization agglomeration economies and regional competitiveness function. *Regional Statistics*, 2(1), 27-44. <https://doi.org/10.15196/RS02103>
- Liu, P., & Han, A. (2025). The neo-endogenous development perspective of stakeholders and their synergy in rural revitalization. *Environment, Development, Sustainability*, 27(1), 1-24. <https://doi.org/10.1007/s10668-025-06001-0>
- Lipták, K., Szendi, D., & Musinszki, Z. (2019). Munkaerőpiaci folyamatok elemzése az Abaúji térségben. *Észak-Magyarországi Stratégiai Füzetek*, 16(2), 22-30.
- Lukovics, M. (2017). Regionális gazdaságfejlesztés: eltérő fejlettségű megyék versenyképességének összehasonlító elemzése. In Lengyel I. (szerk.), *Két évtizedes a regionális tudományi műhely Szegeden: 1997-2017* (pp. 293-315). Szeged: JATEPress, <https://acta.bibl.u-szeged.hu/57384/>
- Molnár, T. (2015). *Empirikus területi kutatások és módszerek*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Moretta, V. (2021). Territorial capital in local economic endogenous development. *Regional Science Policy & Practice*, 13(1), 103-119. <https://doi.org/10.1111/rsp3.12317>
- Nemes Nagy, J. (2005). *Regionális elemzési módszerek*. Budapest: Akadémiai kiadó.

- OECD (2001). *The well-being of nations: The role of human and social capital*. Párizs: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264189515-en>
- Orsi, F., Cavaco, C., & Gil, J. (2022). From territorial capital to regional design: a multidimensional model for territorial analysis and scenario evaluation. *Planning Practice & Research*, 39(1), 116–135. <https://doi.org/10.1080/02697459.2022.2120490>
- Petrakos, G., Rodríguez-Pose, A., & Rovolís, A. (2005). Growth, Integration, and Regional Disparities in the European Union. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 37(10), 1837-1855. <https://doi.org/10.1068/a37348>
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster. <https://doi.org/10.1145/358916.361990>
- Perucca, G. (2014): The Role of Territorial Capital in Local Economic Growth: Evidence from Italy. *European Planning Studies*, 22(3), 537–562. <https://doi.org/10.1080/09654313.2013.771626>
- Sajtos, L., & Mitev, A. (2007). *SPSS kutatási és adatelemzési kézikönyv*. Budapest: Alinea Kiadó.
- Sávai, M., & Bodnár, G. (2024). A gazdasági szerkezetváltozás regionális különbségekre gyakorolt hatásának vizsgálata Kelet-Közép-Európában. *Statistikai Szemle*, 102(12), 1198-1121. <https://doi.org/10.20311/stat2024.12.hu1198>
- Scrivens, K., & Smith, C. (2013). Four interpretations of social capital: An agenda for measurement. *OECD Statistics Working Papers*, 2013(6). <https://doi.org/10.1787/5jzbcx010wmt-en>
- Sikos T., T., & Szendi, D. (2021). Kialakulhatnak-e okos falvak az Abaúji térségben? *Tér és Társadalom*, 35(3), 154–181. <https://doi.org/10.17649/TET.35.3.3361>
- Szakálné Kanó, I. (2018). Az egészségipari tevékenységek térbeli eloszlása Magyarországon. In Lengyel I. (szerk.), *Térségek növekedése és fejlődése: egészségipari és tudásalapú fejlesztési stratégiák* (pp. 82-99). Szeged: JATEPress.
- Szakálné Kanó, I., Vas, Z., Lengyel, I., Sávai, M., & Vida, G. (2025). Spatial Disparities in Economic Structural Change in Central and Eastern Europe During Integration. *Intereconomics*, 60(2), 126-134. <https://doi.org/10.2478/ie-2025-0024>
- Smętkowski, M. (2018). The role of exogenous and endogenous factors in the growth of regions in Central and Eastern Europe: the metropolitan/non-metropolitan divide in the pre- and post-crisis era. *European Planning Studies*, 26(2), 256-278. <https://doi.org/10.1080/09654313.2017.1361585>
- Szilágyi, P., Kulcsár, E., & Szilágyi, F. (2025). A jövedelem területi különbségei a romániai Bánságban. *Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek*, 22(03), 73–85. <https://doi.org/10.32976/stratfuz.2025.27>
- Stimson, R., Stough, R., & Nijkamp, P. (2011). Endogenous regional development. In: *Endogenous regional development* (pp 1-19). Cheltenham, UK - Northampton, MA, USA: Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781849804783>
- T. Kiss, J. (2012) A humán tőke mérhetősége. *Statistikai szemle*, 90(1), 65-88. <https://dea.lib.unideb.hu/items/d8705ccb-aa1a-49bf-8d24-2db1861acb8c>
- Tésits, R., Zsigmond, T., Alpek, L., & Hoványi, G. (2021). The role of endogenous capital factors in the territorial development of the Sellye District in Hungary. *Regional Statistics*, 11(1), 58-77. <https://doi.org/10.15196/RS110103>
- Todaro, M. P., & Smith, S. C. (2009). *Economic Development*. Boston: Addison-Wesley.
- Tóth. B. I. (2010). Az immateriális és a területi tőke összefüggései. *Tér és társadalom*, 24(1), 65-81. <https://doi.org/10.17649/TET.24.1.1296>
- Tóth, B. I. (2013). *A területi tőke szerepe a regionális-és városfejlődésben – Esettanulmány a magyar középvárosok példáján*. [Doktori értekezés, Nyugat-Magyarországi Egyetem Széchenyi István Gazdálkodás-és Szervezésstudományok Doktori Iskola, Sopron].
- Tóth, I. B. (2014). A hazai kistérségek vonzerejének és területi tőkájének néhány összefüggése. *Területi statisztika*, 54(01), 3-18.

- Tóth, B. I. (2023). Territorial capital in the European Union: measuring the territorial endowments of the EU-28 NUTS 2 regions over the 2010s. *Regional Statistics*, 13(01), 3-35. <https://doi.org/10.15196/RS130101>
- Tóth, G. (2024). Agglomerációk, településgyűttek és vonzáskörzetek Magyarországon. *Területi statisztika*, 64(3), 356-379.o. <https://doi.org/10.15196/TS640304>
- Tödtling, F. (2010). Endogenous approaches to local and regional development policy. In Pike, A, Rodríguez-Pose A. & Tomaney, J. (Eds.), *Handbook of Local and Regional Development* (pp. 497-510). New York: Routledge.
- Varga, Á. (2023). A gazdasági függőséget meghatározó tényezők területi egyenlőtlenségeinek változása Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében, 2000–2020. *Területi statisztika*, 63(6), 758-797. <https://doi.org/10.15196/TS630605>
- Veresné Somosi, M., Tóth, G., & Varga, K. (2023). A magyarországi járások versenyelőnyének elemzése társadalmi innovációs potenciál alapján, *Területi Statisztika*, 63(4), 445-465. <https://doi.org/10.15196/TS630402>
- Vida, G. (2016). A vidéki agglomerációk, agglomeráldó térségek és nagyvárosi településgyűttek versenyképességének sajátosságai. In Lengyel Imre (szerk), *Térségek versenyképessége, intelligens szakosodása és újraiparosodása* (pp. 204-222). Szeged: JATEPress.
- Vázquez-Barquero, A., & Rodríguez-Cohard, J. C. (2016). Endogenous development and institutions: Challenges for local development initiatives. *Environment and Planning C: Government and Policy*, 34(6), 1135–1153. <https://doi.org/10.1177/0263774X15624924>
- Vida, G. (2022). A regionális megvalósult versenyképesség néhány szempontjának területi jellemzői Magyarországon 2010 és 2019 között. *Területi Statisztika*, 62(05), 538-569. <https://doi.org/10.15196/TS620503>
- Villuendas, A. M. L., & Campo, C. (2022). Regional Economic Disparities in Europe: Time-Series Clustering of NUTS 3 Regions. *International Regional Science Review*, 46(3), 265-298. <https://doi.org/10.1177/01600176221125703>

Melléklet.

1. melléklet: Az első és az utolsó 10 helyezett a különböző faktorok vonatkozásában
1. táblázat: A legmagasabb és legalacsonyabb gazdasági tőkefelhalmozással rendelkező járások

Table 1. Highest and lowest economic capital accumulation by districts

Helyezés	Járás	Helyezés	Járás
1	Budakeszi járás	165	Tiszavasvári járás
2	Dabasi járás	166	Putnoki járás
3	Dunakeszi járás	167	Kemecsei járás
4	Érdi járás	168	Sziksói járás
5	Szentendrei járás	169	Edelényi járás
6	Pilisvörösvári járás	170	Ózdi járás
7	Balatonfüredi járás	171	Sarkadi járás
8	Gödöllői járás	172	Csengeri járás
9	Siófoki járás	173	Kunhegyesi járás
10	Gárdonyi járás	174	Cigándi járás

Forrás: TeiR, KSH alapján saját szerkesztés

2. táblázat: A legmagasabb és legalacsonyabb humán tőkefelhalmozással rendelkező járások

Table 2. Highest and lowest human capital accumulation by districts

Helyezés	Járás	Helyezés	Járás
1	Budakeszi járás	165	Vasvári járás
2	Szentendrei járás	166	Hevesi járás
3	Dunakeszi járás	167	Ózdi járás
4	Pilisvörösvári járás	168	Jászapáti járás
5	Érdi járás	169	Cigándi járás
6	Debreceni járás	170	Letenyei járás
7	Gödöllői járás	171	Mezőcsáti járás
8	Szegedi járás	172	Sellyei járás
9	Pécsi járás	173	Tabi járás
10	Veszprémi járás	174	Kunhegyesi járás

Forrás: TeiR, KSH alapján saját szerkesztés

3. táblázat: táblázat: A legmagasabb és legalacsonyabb „Társadalmi és humán aktivitással rendelkező járások

Table 3. Districts with the highest and lowest levels of social and human activity

Helyezés	Járás	Helyezés	Járás
1	Dunakeszi járás	165	Putnoki járás
2	Budakeszi járás	166	Csengeri járás
3	Érdi járás	167	Hevesi járás
4	Győri járás	168	Bácsalmási járás
5	Szentendrei járás	169	Szikszói járás
6	Pilisvörösvári járás	170	Edelényi járás
7	Szombathelyi járás	171	Gönci járás
8	Soproni járás	172	Kunhegyesi járás
9	Vecsési járás	173	Encsi járás
10	Veszprémi járás	174	Ózdi járás

Forrás: TeiR, KSH alapján saját szerkesztés

4. táblázat: A legmagasabb és legalacsonyabb közösségi aktivitással rendelkező járások.

Table 4. Districts with the highest and lowest levels of community activity

Helyezés	Járás	Helyezés	Járás
----------	-------	----------	-------

1	Pécsi járás	165	Jánoshalmi járás
2	Pécsváradi járás	166	Nagykőrösi járás
3	Szekszárdi járás	167	Hajdúböszörményi járás
4	Devecseri járás	168	Kazincbarcikai járás
5	Vasvári járás	169	Szigetszentmiklósi járás
6	Balatonfüredi járás	170	Dunakeszi járás
7	Bólyi járás	171	Érdi járás
8	Rétsági járás	172	Ceglédi járás
9	Zirci járás	173	Tiszaújvárosi járás
10	Salgótarjáni járás	174	Mezőcsáti járás

Forrás: TeiR, KSH alapján saját szerkesztés